

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

มะเขือเทศเป็นพืชใหม่พืชหนึ่ง ที่เกษตรกรในเขตที่ราบลุ่ม เชียงใหม่-ลำพูน เลือกลงปลูกกันมากขึ้น หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากมะเขือเทศมีตลาดรองรับที่แน่นอน และทำรายได้ให้กับเกษตรกรไม่น้อยกว่าพืชอื่น ๆ ประกอบกับในปัจจุบันตลาดมะเขือเทศขยายตัวมากขึ้น เช่น มีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตน้ำมะเขือเทศในเขต จังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง ซึ่งสามารถรับผลผลิตมะเขือเทศเพื่ออุตสาหกรรมแปรรูปได้จำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงคาดว่าในอนาคตเกษตรกร อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีการจัดการ ไร่นา เช่น ระยะปลูก การใช้ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช และการป้องกันกำจัดโรคแมลง ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ผลผลิตมะเขือเทศต่ำ ในขณะที่เดียวกันทางศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทาง เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้พัฒนาเทคโนโลยีมะเขือเทศด้านการปลูก และพร้อมที่จะถ่ายทอดสู่เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศได้แล้ว ดังนั้นในปี พ.ศ. 2533 ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ได้จัดทำโครงการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี มะเขือเทศ โดยเริ่มจากการศึกษา และสำรวจข้อมูลการปลูกมะเขือเทศใน เขตที่ราบลุ่ม เชียงใหม่-ลำพูน พบว่าพื้นที่เขตอำเภอจอมทอง บ้านสันมะค่า ตำบลสันติสุข เป็นพื้นที่มีความเหมาะสมที่จะจัดทำโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีเกษตรกรปลูกมะเขือเทศมากแต่มีผลผลิตต่ำกว่าพื้นที่อื่น ๆ และมีแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาวิธีการปลูกเลี้ยงทำให้ผลผลิตสูงขึ้นจากเดิมได้ ดังนั้นศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตรจึงเลือกพื้นที่ดังกล่าวเพื่อดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยใช้วิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในรูปแบบของแปลงสาธิตกึ่งทดลอง โดยจัดให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานด้วย

โครงการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีมะเขือเทศได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 2 ปี ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีในปี พ.ศ. 2533 พบว่าวิธีการปลูกเลี้ยงมะเขือเทศที่นำไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกร ในพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากสถานีทดลองการเกษตร เขตชลประทานของศูนย์วิจัย เพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร สามารถเพิ่มผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น จากเดิมอย่างน่าพอใจ แต่ยังไม่มีการศึกษาถึงความเหมาะสมด้านอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของโครงการ เช่นความเหมาะสมของเทคโนโลยีต่อสภาพเศรษฐกิจ ในหมู่บ้าน ความเหมาะสมของวิธีการถ่ายทอด ความสัมพันธ์ต่อการเพิ่มผลผลิตปัจจัยบาง ประการต่อการยอมรับเทคโนโลยีมะเขือเทศ ผลกระทบที่ได้รับหลังจากการถ่ายทอด เทคโนโลยี นอกเหนือจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี การสาธิต การทดสอบ แล้วนั้น ยังมี ส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การวิเคราะห์ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นตัวชี้ให้ เห็นถึงความสำเร็จของโครงการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย :

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความเหมาะสมของเทคโนโลยี เมื่อเกษตรกรนำไป ปฏิบัติในแง่ความรู้ และทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ กับที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการยอมรับเทคโนโลยี มะเขือเทศ
3. เพื่อศึกษาการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อเทคโนโลยีการ ปลูกมะเขือเทศ

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังจากเกษตรกรเข้าร่วมโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีแล้ว ผลผลิต มะเขือเทศต่อไร่และรายได้จากการปลูกมะเขือเทศต่อไร่จะเพิ่มขึ้น
2. หลังจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรจะมีความรู้ด้านการปลูก มะเขือเทศ เช่นวิธีการใส่ปุ๋ย, การใช้วัตถุคลุมดิน, การกำจัดศัตรูพืชสูงขึ้น

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

ในการศึกษาการวิเคราะห์ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูग्มะเชื้อเทศ จะศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูग्มะเชื้อเทศในเขต บ้านสันมะค่า ตำบลสันติสุข อำเภอจอมทอง โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 30 ราย และเกษตรกรที่ไม่ได้ร่วมโครงการ 30 ราย เป็นการศึกษาถึงผลที่ได้รับจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรของศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิยามศัพท์

1. เทคโนโลยีการปลูग्มะเชื้อเทศที่แนะนำ หมายถึง การใช้ฟางข้าวคลุมแปลงปลูग्การใส่ปุ๋ยโดยวิธีเปิดร่องข้างแปลง การกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ย และระยะปลูग्เท่ากับ 50x45 ซม.
2. เทคโนโลยีการปลูग्มะเชื้อเทศของเกษตรกรประกอบด้วย วิธีการปฏิบัติ และดูแลรักษาของเกษตรกร ไม่ใช้ฟางข้าวหรือวัสดุอื่น ๆ คลุมแปลงการใส่ปุ๋ยใช้วิธีหว่านบนแปลงและไม่กำจัดวัชพืชก่อนการใส่ปุ๋ย การใช้ระยะปลูग्มะเชื้อเทศของเกษตรกรแต่ละรายไม่เท่ากัน เช่น ระยะปลูग् 50x50 ซม. 30x50 ซม. และ 60x50 ซม. 75x40 ซม.
3. มะเชื้อเทศ หมายถึง มะเชื้อเทศพันธุ์ VF 134 1-2
4. เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูग्มะเชื้อเทศบ้านสันมะค่า ต.สันติสุข อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
5. การเอาใจใส่ หมายถึง การปฏิบัติดูแลรักษามะเชื้อเทศในแปลงปลูग् เช่น การกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ย การนํายาป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การให้นํ้า

วิธีการวัด : ให้ทำเครื่องหมาย (/) ในข้อที่ท่านให้ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ

	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	จำนวนครั้ง/ฤดู
1. แปลงเพาะกล้า	( )	( )	
พ่นยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช	( )	( )	
ใส่ปุ๋ย	( )	( )	
รดน้ำ	( )	( )	
กำจัดวัชพืช	( )	( )	
2. แปลงปลูก	( )	( )	
กำจัดวัชพืช	( )	( )	
ใส่ปุ๋ย	( )	( )	
พ่นยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช	( )	( )	
ให้น้ำ	( )	( )	
กำจัดวัชพืช	( )	( )	

3. ความรู้ หมายถึง ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกมะเขือเทศก่อนและหลังการถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น ความรู้ด้านการกำจัดโรคแมลง ความรู้เรื่องการใส่ปุ๋ย ความรู้เรื่องระยะปลูก พันธุ์ที่ใช้ปลูก

วิธีการ : ให้ทำเครื่องหมาย (/) ในข้อที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุด

	ระดับความรู้				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1. การกำจัดโรคแมลง	( )	( )	( )	( )	( )
2. การใส่ปุ๋ย	( )	( )	( )	( )	( )
3. ระยะปลูก	( )	( )	( )	( )	( )

6. ทศนคติ หมายถึง จิตลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้ในการที่จะตอบสนองใน
ทำนองที่แสดงว่าชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในที่นี้ หมายถึง ในการที่ตอบสนองชอบหรือไม่
ชอบเทคโนโลยีการปลูกมะเขือเทศที่โครงการนำไปถ่ายทอด

วิธีการวัด : ให้ใส่เครื่องหมาย (/) ตามความคิดเห็นของท่าน

	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับ เทคโนโลยีที่นำมาถ่ายทอด				
1.1 การใช้ฟางเป็นวัสดุคลุมดิน	( )	( )	( )	( )
1.2 การกำจัดวัชพืชก่อน ก่อนการใส่ปุ๋ย	( )	( )	( )	( )

7. Herbicide หมายถึง ยาควบคุมวัชพืชพวก metribugin

8. mulching หมายถึง วัสดุที่ใช้คลุมแปลงคือฟางข้าว

9. สหสาขาวิชา หมายถึง ใช้สาขาวิชาต่าง ๆ มาทำงานร่วมกัน

10. Nonmulching หมายถึง ไม่ได้ใช้วัสดุคลุมแปลง

11. การตอบสนอง หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อเทคโนโลยี

12. การยอมรับ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความเห็นด้วยของเกษตรกรผู้ปลูก
มะเขือเทศต่อเทคโนโลยีที่นำไปถ่ายทอด ซึ่ง เกษตรกรนำไปปฏิบัติตามหรือไม่นำไปปฏิบัติ
หรือนำไปปฏิบัติในระยะหนึ่ง เทคโนโลยี คือ

1. การใช้ฟางข้าวเป็นวัสดุคลุมแปลง
2. ระยะปลูก
3. วิธีการใส่ปุ๋ย
4. การกำจัดวัชพืชก่อนการใส่ปุ๋ย